

Stefano Foconi: Livet handlar lika mycket om det som ligger bakom oss, som vad vi kan se fram emot

Samtal om "Farol" mellan Kairi Ilison och Stefano Foconi, för tidskriften Rahvuslik Kontakt, Sverigeesternas Riksförbunds tidskrift, 2025 nr 246.

"Farol" är din 18de bok. Varför bestämde du dig just nu att det är dags att skriva en bok om hur du och Jan Kauri blev författare?

Manus skrevs redan 2008 till 2009. Det hade då gått tillräckligt lång tid både från det att Jan och jag vistades på Farol 1983 och från Jans död 1999. Därefter behövde jag ytterligare tid för eftertanke och finslipning. Det ligger ett stort ansvar i att skriva om en död nära vän, i och för sig också i att försöka komma åt vem man själv kanske var för länge sedan.

Hur svårt eller enkelt är det att minnas händelser som skedde för över 40 år sedan?

Det är förhållandevis lätt för ett litterärt proffs att specifikt minnas vad som idag skedde för 41 år sedan, i synnerhet om det som här framstår som viktigt. Den övade pennan minns faktiskt nästan allt, för så snart den spetsiga blyertsudden nuddar vid pappersarket igångsätts framkallningsprocessen och den ena scenen avlöser den andra. Det handlar så minst lika mycket om avlyssnande av vad författaren får ta emot som om visuell gestaltning.

Hur träffade du Jan Kauri som är den andra huvudpersonen i boken?

Vi träffades först på litteraturvetenskapliga institutionen på Stockholm Universitet 1976 och eftersom bägge bodde på Lappkärrsberget i Frescati började vi genast umgås. Just denna fas av vänskapen är för övrigt skildrad i min essä Om dödskonsten.

Varför var det just ön Farol där ni hamnade då?

Vi hade avsatt hela hösten 1983 för att dra oss tillbaka från svenskundervisning (Jan) och avhandlingsarbete (jag). Sydeuropa passade oss kulturellt, litterärt, meteorologiskt och ekonomiskt, särskilt som Portugal ännu var fattigt och väldigt billigt. Ute på det turistbefriade Farol – som vi fann efter ett par dagars letande – kunde vi hyra ett helt hus i över tre månader och hade daglig tillgång till öns enda restaurang. Vi höll oss kvar där ute i havet, på det lilla sandskäret med sitt fyrorn, stördes inte och kunde koncentrera oss på att skriva och läsa utan avbrott.

Jan Kauris liv blev alldeles för kort. Hur hann han inspirera dig i ditt författarskap?

Dels för att Jan var så intelligent och kunnig, dels i kraft av att vara en såväl fascinerande, paradoxal som gåtfull person. Vad först gällde hans bildning var den självfallet både litterär och filologisk (han var en enorm språkbegåvning) och vad så ankommer personligheten var han väldigt sammansatt: kompromisslös, påfallande känslig, excentrisk utan att vara snobbig, med utomordentlig integritet, snabb uppfattning och en lika avsevärd uthållighet. Därtill och främst var och är Jan givetvis en fantastisk författare.

Om du skulle behöva förklara med max tre satser varför borde man läsa denna bok, vad skulle du säga till dina läsare?

Om man är intresserad av konstnärliga drivkrafter borde "Farol" kunna locka. Romanen kretsar också kring vad man som ännu ung gör av sitt utländska arv (i detta fall från Estland och Italien). Slutligen inbillar jag mig att romanen är humoristisk.

Något mer som du vill säga men som jag inte frågade om?

1983 tycktes livet ännu ligga tämligen vidöppet för Jan och mig. Vi tampades visserligen med diverse demoner, men det gällde där och då att verkligen våga och orka spänna bågen, alltså att ta sitt liv på allvar. "Farol" fokuserar därvidlag på varför det är nödvändigt att umgås med det förflutna och vad vi kan och bör försöka lära av de döda. Livet handlar således definitivt lika mycket om det som ligger bakom oss, som vad vi kan se fram emot. Lyckas man som människa inte att få till denna dubbla pendelrörelse förflyktigas nästan allt.